

Як бачимо, підготовка майбутніх учителів до спортивно-масової роботи в загальноосвітніх школах України в зазначений період має цілеспрямовані завдання, які реалізуються через змістовий, мотиваційний та операціональний компоненти процесу навчання.

Таким чином, дослідження підготовки майбутніх учителів фізкультури до спортивно-масової роботи в загальноосвітніх школах України в зазначений період є складним, однак цілеспрямованим і керованим процесом. Така підготовка передбачає оволодіння студентами знаннями про спортивно-масову роботу, виховання в них пізнавального інтересу, сформованість умінь та потребу діяти чинно й відповідально по відношенню до реалізації здоров'язбережувальної функції навчання.

Список використаних джерел:

1. Зубалій М. Д., Закопайло С. Г. Складові здорового способу життя / М. Зубалій, С. Закопайло / Завуч. – 2000. – С. 14-18.
2. Щербак І. М. Індивідуальний підхід до формування професійних умінь і навичок майбутнього вчителя / І. М. Щербак. Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: зб. наук. праць. – Х.: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2012. – Вип. 37. – С. 203-206.
3. Педагогічна майстерність: Підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. – 3 вид. доповн. і переробл. – К.: СПД Богданова А. М., 2008. – 376 с.

Федорова І.В.

викладач,

Одеський державний аграрний університет

РОЗВИТОК ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ: ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Події лютневої революція 1917 року в Російській імперії дали поштовх до самовизначення українського народу і створення Української Центральної Ради, яка відразу ж повела боротьбу за відродження української держави. Крім реалізації організаційних, економічних і політичних цілей почався розвій культури української держави. Актуальними проблемами стали: велика кількість неграмотного населення (на початку 1917 р. рівень неписьменності в Україні сягав майже 80 відсотків, а 50 відсотків дітей шкільного віку були позбавлені можливості вчитися); зрусифікованість майже всієї культури, що стало наслідком довготривалої дії Валуєвського циркуляра та Емського указу; повільний розвиток видавничої справи, театрального, музичного, образотворчого мистецтва та ряду інших напрямів культури [1, с. 449].

У широкому комплексі перелічених проблем чільне місце посідала розбудова освіти, насамперед шкільної. Головним завданням у цій справі уряд Центральної Ради вважав відродження української мови і школи. Допомогу в реалізації цього завдання великої підтримки і допомоги надавали українські громадські організації: «Просвіта», Товариство шкільної освіти, учительські колективи.

Перші українські школи відкривалися виключно на громадські та народні кошти. Без особливих перешкод відродження української мови відбувалося у початкових школах. Складнішою була ситуація в середніх і вищих навчальних

зкладах, де значний опір українізації навчання чинили деякі викладацькі кола та батьки учнів. Тому питання про шляхи відродження української школи було одним з головних на двох Всеукраїнських учительських з'їздах, які відбулися у квітні й серпні 1917 року. З'їзди рекомендували здійснювати українізацію середньої школи як шляхом заснування нових українських гімназій, так і через викладання навчальних предметів українською мовою в старих російськомовних гімназіях. При цьому такі предмети як: література, історія і географія України та українська мова були визнані нормативними, а тому підлягали обов'язковому вивченню в усіх середніх школах. З метою оперативного розв'язання поточних питань, які мали на меті удосконалення змісту й методики навчання, на другому Всеукраїнському вчительському з'їзді було сформовано Всеукраїнську вчительську спілку з філіями в губернських центрах, яка вже наприкінці 1917 р. налічувала 10 тис. членів. Завдяки плідній праці учасників спілки відбулося становлення української початкової та середньої шкіл, організація навчально-виховного процесу в них.

Розбудова нової школи поставила перед Генеральним секретаріатом освіти і педагогічними кадрами завдання щодо створення навчальних програм та забезпечення школи україномовною й українознавчою навчальною, методичною і художньою літературою. Вирішенням цієї проблеми займалася державна комісія з підготовки нових підручників, до складу якої на різних етапах діяльності входили відомі вчені та педагоги: І. Стешенко, П. Холодний, П. Сушицький, М. Грушевський, Д. Багалій, І. Огієнко, О. Кисіль, Б. Білецький, С. Русова, А. Лещенко, І. Власенко та ін. Художнім оздобленням навчальної літератури займалися знані майстри цієї справи Г. Нарбут, А. Серета, Ю. Павлович, М. Козик, К. Трохименко, К. Антонович, а друкували її такі провідні видавництва, як: «Слово», «Криниця», «Промінь», «Сіяч», «Вернигора». Незважаючи на труднощі воєнного часу, тираж підручників і посібників, виданих у 1917 р., склав близько 300 тис. примірників, а в 1918 р. – 2 млн книг [1, с. 452].

Разом зі шкільним будівництвом з особливою старанністю українська влада взялася за формування системи позашкільної освіти. Ця сфера освітянської діяльності була спрямована на ліквідацію неписьменності серед дорослого населення та підвищення його загальнокультурного рівня. Центральна Рада надавала проблемі боротьби з неписьменністю першорядного значення і для вирішення цього питання спеціально створила у структурі Генерального секретаріату освіти Департамент позашкільної освіти. Надалі схожі структури діяли при всіх урядах України. Вони організовували проведення широкого комплексу робіт, пов'язаних з ліквідацією неписьменності, контролювали їх ефективність, розповсюджували передовий досвід у цій справі. Серед найбільш поширених форм такої діяльності було створення вечірніх шкіл, курсів лікнепів, хат-читалень, а для тих осіб, хто вже мав первинну освіту – народних університетів, будинків освіти, гуртків поглиблення освіти та клубів з різними секціями культурно-просвітньої роботи.

Як наслідок, за чотири роки в Україні для неграмотного дорослого населення та дітей, неохоплених школою, відкрилося 8 тис. постійно діючих вечірніх шкіл та курсів письменності, в яких водночас навчалася 250 тис. осіб. Крім того, при ста народних університетах, клубах, «Просвітах» і бібліотеках діяли гуртки, які охоплювали процесом самоосвіти близько 2 млн осіб малописьменного населення, а культурними заходами – мільйони громадян [1, с. 453].

Вся ця робота вимагала величезної кількості викладачів і волонтерів, які б на громадських засадах здійснювали навчання та керували культурно-просвітницьким процесом. Тому для нової української школи та мережі позашкільної освіти почалася підготовка викладачів у вищих навчальних закладах на кафедрах українознавства, історії українського мистецтва та історії української етнографії.

Значну увагу уряд України приділяв реорганізації всієї системи вищої освіти, яка подібно реформі середньої школи, теж повинна була здійснюватися двома шляхами: перший – через українізацію існуючих університетів та інститутів і другий – за допомогою заснування нових українських вищих навчальних закладів. Реалізуючи цей план, 5 жовтня 1917 р. відбулося урочисте відкриття першого Українського народного університету в Києві, до складу якого увійшло три факультети: історико-філологічний, фізико-математичний, юридичний та підготовчі курси. Загальна кількість його студентів і курсистів склала 1370 осіб. Для того часу – це був високий показник. Склад студентів виявився різноманітним – випускники середніх і вищих шкіл, народні вчителі, а також студенти інших вищих закладів Києва. Як і перші українські гімназії, цей заклад не мав власного приміщення, тому заняття проводилися в аудиторіях університету ім. Святого Володимира.

Наступним кроком на шляху створення нових вищих шкіл було відкриття 7 листопада 1917 р. Педагогічної академії в Києві. Діяльність академії розпочалася із заснування педагогічних курсів з метою підготовки вчителів для українських середніх шкіл, які мали викладати предмети українознавства, в першу чергу, українську мову та літературу. Дійсними слухачами вважалися особи з вищою освітою та випускники педагогічних інститутів, вільними – студенти останніх курсів вищих шкіл і вчительських інститутів, а також випускники вчительських семінарій. На момент відкриття академії до її складу було зараховано 50 дійсних слухачів з вищою освітою.

22 листопада 1917 р. відкрилася Академія мистецтв – перша вища художня школа в Україні. Головним завданням академії її організатори вважали піднесення українського мистецтва до світового рівня, налагодження професійної підготовки та виховання молодого покоління митців, яке зможе здійснити це завдання. Дійсними слухачами академії вважалися випускники середніх художніх шкіл, решта – вільними слухачами. На утримання академії уряд виділив 98, 2 тис. крб.

Важливою подією в культурному житті Південного регіону України стало створення в лютому 1918 року Одеського сільськогосподарського інституту [5, с. 109], а для Центрального регіону – відкриття 21 квітня 1918 року в Полтаві другого Українського народного університету. Ініціатива їхнього заснування належала місцевим громадським організаціям, тому частину коштів, наприклад на утримання другого Народного університету, виділяла полтавська «Просвіта», іншу частину складала приватні пожертвування та плата від слухачів (30 коп. за лекцію). Перед цією подією відбулося відкриття у Києві Географічного і Технологічного інститутів, Художньо-промислового інституту у Миргороді та Вищої економічної школи, остання готувала фахівців банківської справи, торгівлі та економістів. У новостворених та діючих вищих закладах навчальний процес українізувався шляхом відкриття українознавчих факультетів, кафедр, введення спеціалізації, запровадження україномовного проведення всіх видів занять – лекцій, семінарів, диспутів, колоквиумів.

Таким чином, за короткий час (13,5 місяців), попри складні політичні умови, Центральна Рада, при активній підтримці українських громадських організацій, заклала фундаментальні основи відродження початкової, середньої та вищої освіти, що забезпечило наступним українським урядам можливість подальшого її розвитку.

Список використаних джерел:

1. Історія української культури: навчальний посібник / О.П. Сидоренко, С.С. Корлюк, В.В. Власов та ін.: за ред. О.П. Сидоренка – Одеса, 2014. – С. 448-455.
2. Історія української культури: Збірник матеріалів і документів / Упоряд. Білик Б.І. і др.; За ред. Клапчука С.М., Остафійчука В.Ф. – К.: Вища школа, 2000. – 607 с.
3. Онопрієнко В.І. Історія української науки ХХ–ХХІ ст.: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1998. – 304 с.
4. Українська культура: Лекції за ред. Д. Антоновича / Упоряд. С. Ульяновська: Вступ. ст. І.М. Дзюба. – К.: Либідь, 1993. – 592 с.
5. Федорова І.В. Сільськогосподарська освіта півдня України: педагогічний аспект // Матеріали III Відкритого міжнародного форуму «Сучасні тенденції педагогічної освіти і науки України та Ізраїлю: шлях до інтеграції». – Аріель: Університетський центр в Самарії, 2012. – С. 108-110.

Хе Сюефей

аспірант,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ УДОСКОНАЛЕННЯ МУЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Поняття «педагогічні умови» як сукупність взаємопов'язаних заходів, необхідних для створення цілеспрямованого освітнього процесу під час удосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії. Визначено педагогічні умови, які сприяють удосконаленню музичної підготовки майбутніх вчителів хореографії. Наприклад, на неперервний процес набуття музичних знань, умінь і навичок.

Проблемі професійної підготовки майбутніх хореографів приділили значну увагу такі вчені: Г. Березова, Т. Благова, А. Брусніцина, А. Ваганова, Є. Валукіна, К. Василенко, Ф. Лопухова, О. Мартиненко, О. Ридніна, О. Ситова, А. Шевчук та ін. У сучасній науковій літературі приділяється особлива увага визначенню питань, пов'язаних з формуванням професійної компетентності майбутнього вчителя хореографії (Л. Андрошук, С. Забрєдовський, О. Таранцева, Т. Тарасенко, Т. Сердюк, М. Рожко, Ю. Ростовська, Л. Цветкова, Ю. Шмакова та ін.). Дослідження поняття «педагогічні умови» було предметом наукових пошуків багатьох вчених, зокрема: Ю. Бабанського, О. Белкіна, Н. Іполітова, І. Лернера, В. Максимова, С. Погребняк, О. Попадич, А. Семенова, Ю. Сокольникова, В. Стасюк та ін. Значущим у контексті розгляду педагогічних умов вдосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів хореографії, є досвід Е. Іванової, О. Калініної, С. Куценко, Т. Осипової, М. Петрової, О. Хендрик, І. Чемерилова, О. Шамрової.